Aloite kuntien nuorisovaltuustojen toiminnasta päättäville toimielimille kuntien nuorisovaltuustojen toimintakausien yhtenäistämiseksi Varsinais-Suomen alueella

Aloite

Varsinais-Suomen kuntien nuorisovaltuustojen ohjaajien verkosto ehdottaa, että Varsinais-Suomen kuntien nuorisovaltuustot yhtenäistävät toimintakautensa. Yhtenäistämisellä tavoitellaan nuorisovaltuustoille kaksivuotista toimintakautta, joka alkaa kaikissa kunnissa samaan aikaan. Nuorisovaltuustokausien kesto olisi kunnissa yhtenäistämisen jälkeen kaksi vuotta ja ensimmäinen yhteinen nuorisovaltuustojen kausi olisi 1.1.2029-31.12.2030. Ensimmäinen yhteinen vaali- tai muun valintamenettelyn ajankohta olisi loka-marraskuu 2028.

Ennen vaali- tai muuta valintamenettelyä 2028 olisi kuntien nuorisovaltuustoissa siirtymäaika, jolloin ne tekevät tarvittavat kuntakohtaiset toimintasääntömuutokset. Siirtymäaikana nuorisovaltuustot mukauttaisivat oman kunnan nuorisovaltuuston toimintakauden siten, että yhteinen vaali- tai muun valintamenettelyn ajankohta olisi mahdollinen loppuvuodesta 2028.

Toimintakausien yhtenäistämissuunnitelman valmistelussa on kuultu sekä kuntien nuorisovaltuustojen ohjaajia että kuntien nuorisovaltuustojen jäseniä muutoksen toteuttamisesta ja sen vaikutuksista.

Perustelut muutokselle

<u>Vaikutukset nuorisovaltuustojen toimintaan</u>

Yhtenäiset nuorisovaltuustokaudet Varsinais-Suomen kunnissa mahdollistavat alueellisen yhteistyön nuorisovaltuustojen edustajien valintaprosessin markkinoinnissa, valintamenettelyn järjestelyissä sekä uusien nuorisovaltuustojen perehdyttämisessä. Yhteinen vaali- tai muu valitsemisajankohta toisi nuorisovaltuustotoiminnalle näkyvyyttä sekä nuorten että muiden kuntalaisten keskuudessa.

Samaan aikaan käynnistyvällä toimintakaudella halutaan edistää myös muuta yhteistyötä alueen nuorisovaltuustojen välillä, esimerkiksi alueellisten nuoria koskevien aloitteiden tai kannanottojen tekemisessä tai nuorisovaltuustojen puheenjohtajiston yhteistyötä yli kuntarajojen. Yhtenäinen toimintakausi tukisi myös alueen nuorisovaltuustojen ohjaajien yhteistyötä.

Tällä hetkellä alueella yleisin toimintakauden kesto on kaksi vuotta. Nuorisovaltuuston kahden vuoden toimintakausi tarjoaa nuorille riittävästi aikaa perehtyä nuorisovaltuuston toimintaan, omaksua sen toimintatavat sekä kehittää vaikuttamis- ja yhteistyötaitojaan. Kahden vuoden toimintakausi on sopivan mittainen ajanjakso tavoitteiden asettamiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tavoitteiden toteuttamiseen ja arviointiin yhdessä.

<u>Vaikutus Varsinais-Suomen hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toimintaan</u>

Kuntien nuorisovaltuustojen toimintakausien yhtenäistämisellä olisi tasoittava vaikutus hyvinvointialueen nuorisovaltuuston kokoonpanoon. Hyvinvointialueen nuorisovaltuustoon valitaan edustaja jokaisesta Varsinais-Suomen alueen nuorisovaltuustosta ja tällä hetkellä eri aikaan vaihtuvat ja eri kestoiset kuntien nuorisovaltuustojen kaudet aiheuttavat toistuvia muutoksia hyvinvointialueen nuorisovaltuuston kokoonpanoon. Jatkuvat vaihdokset hyvinvointialueen nuorisovaltuuston kokoonpanossa haastavat nuorisovaltuuston ryhmäytymistä, yhteisten tavoitteiden asettamista ja nuoria koskevien asioiden pitkäjänteistä edistämistä.

Vaikutus muihin alueellisiin toimielimiin

Yhtenäinen nuorisovaltuustojen toimintakausi selkeyttäisi nuorisovaltuustojen edustajien nimeämistä seudullisiin lautakuntiin. Osa nuorisovaltuustoista nimeää edustajansa seudullisiin lautakuntiin. Kun nuorten edustajat nimettäisiin seudullisiin lautakuntiin samaan aikaan, myös perehdytys voitaisiin tehdä yhtä aikaa. Esimerkkejä seudullisista lautakunnista ovat Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta ja Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta.

Vaikutus kunnan toimielimiin

Kunta- ja aluevaalit käydään neljän vuoden välein ja seuraavat vaalit ovat huhtikuussa 2029. Ehdotuksen mukaan nuorisovaltuuston edustajat valittaisiin kahden vuoden välein ja ensimmäinen yhteinen valinta-ajankohta olisi loka-marraskuu 2028. Kuntien nuorisovaltuustojen kaksivuotisen kauden alun ajoittaminen kunta- ja aluevaalien kanssa lähekkäin toisi osin samaa rytmiä nuorisovaltuuston edustajien nimeämiseen kuntien lautakuntiin ja muihin päätöksentekoelimiin. Valtuusto- ja lautakuntakauden aikana nuorisovaltuuston edustajat vaihtuisivat mahdollisesti vain kerran.

Tausta

Varsinais-Suomen kuntien nuorisovaltuustojen ohjaajien verkostossa on käyty keskustelua kuntien nuorisovaltuustojen toimintakausien yhtenäistämistä jo usean vuoden ajan. Potentiaalisena hyötynä on pidetty nuorisovaltuustovaaleihin tai muuhun valintatapaan ja perehdytykseen liittyviä synergiaetuja. Asiaa on pohdittu myös yhdessä nuorten kanssa mm. siinä vaiheessa, kun hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toiminnan käynnistäminen oli suunnitteilla.

Vuonna 2025 maakunnallisessa nuorisotyön yhteistyössä tehtiin tietokoonti alueen nuorisovaltuustojen toimintatavoista. Tietokoontiin vastasivat nuorisovaltuustojen ohjaajat ja siihen saatiin vastaukset 25/27 kunnasta. Kootun tiedon mukaan yleisin nuorisovaltuustojen toimintakauden kesto maakunnassa on kaksi vuotta (23/25 vastauksessa). Sen sijaan nuorisovaltuustokausien aloitusajankohdassa on suurta vaihtelua.

Toimintakausien yhtenäistäminen nousi uudelleen ajankohtaiseksi, kun hyvinvointialueen nuorisovaltuustossa tunnistettiin kuntien nuorisovaltuustojen toimintakausien eritahtisuudesta johtuvat haasteet alueellisen nuorisovaltuuston työskentelyssä. Hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toimintakauden kesto on vahvistettu kaksivuotiseksi syksyllä 2025.

Vuonna 2026 järjestetyissä nuorisovaltuuston ohjaajien ja nuorisovaltuuston nuorien kuulemisissa toimintakausien yhtenäistäminen sai laajaa kannatusta. Sen arviointiin vaikuttavan positiivisesti mm. nuorisovaltuustojen ja nuorisovaltuusto-ohjaajien alueelliseen yhteistyöhön sekä nuorisovaltuustotoiminnan näkyvyyteen. Yksittäisissä vastauksissa negatiivisina asioina yhtenäistämissuunnitelmassa koettiin siirtyminen yksivuotisesta toimintakaudesta kaksivuotiseen kauteen ja kyseenalaistettiin alueellisen yhteistyön tarvetta. Muutosprosessin työllistävä vaikutus huomioitiin useissa palautteissa, mutta samalla huomioitiin myös se, että muutos työllistää kertaluonteisesti.

Osalle kuntien nuorisovaltuustoista yhtenäistäminen ei aiheuta muutoksia. Ne toimivat nykyisellä aikataululla kahden vuoden periodissa ja suunnitellussa yhtenäisessä aikataulussa. Osassa kuntia tarvitaan muutoksia nuorisovaltuuston toimintakauden kestoon ja / tai alkamisajankohtaan.

Vastaus

Aloitteen valmistellut nuorisovaltuustojen ohjaajien verkoston työryhmä pyytää kunnan nuorisovaltuuston toiminnasta vastaavan toimielimen vastausta **31.10.2026** mennessä, osoitteeseen heli.veijola@turku.fi

Päätösehdotus

Kunnan nuorisovaltuuston toiminnasta päättävä toimielin kannattaa alueellista nuorisovaltuustojen toimintakausien yhtenäistämistä aloitteen mukaisesti ja päättää, että kunta on mukana nuorisovaltuustokausien yhtenäistämisessä.
Mikäli alueellinen toimintakausien yhtenäistäminen vaatii muutoksia kunnan nuorisovaltuuston toimintaa ohjaaviin sääntöihin, ne tehdään huomioiden kunnan hallintosääntö.
Päätös annetaan tiedoksi ja toimeenpantavaksi kunnan nuorisovaltuuston toiminnasta vastaavalle toimihenkilölle sekä tiedoksi aloitteen valmistelleelle työryhmälle.